Бр. 130. У Новом Саду, у среду 13. (26. јуна) 1912. Година XLVII.

„Застава“ излази сваки дан двапута а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Поједини вечерњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини вечерњи бројеви стају 2 потуре.

Лист српске народне радикалне странке. (Вечерњи лист.) Издање „Рада“ дион. друштва у Руми.

Шта је ново?

Угарски сабор одржава своје последње седнице, пре но што оде на одмор. Влада се боји, да се у последњем часу не догоди што. Јуче је војнички кордон око сабора био гушћи но иначе. А у саборници повећали су такође број полицаја. Чега се влада бојала, то она зна. Коме није савест мирна, тај се увек боји.

Последња саборска седница пре одмора биће сутра, у четвртак. Опозиција је позвала све своје чланове посланике, који нису у Будимпешти, да зацело дођу тога дана. Шта ће радити тога дана, то је још тајна. Удешено је, да се опозициони посланици договоре о томе тек мало раније, пре но што пођу у сабор.

Можемо замислити, колико ће тек тога дана бити војске, жандара и полиције око сабора и у саборници!

* * *

Мунгови нису особито расположени. Треба да иду кућама, а тамо су њихови бирачи. Треба да држе зборове и положе рачун о свом раду. До сад се још ни један није усудио да то учини. Иначе су се већ навикли да их чува на сваком кораку војска, жандари и полиција. Хоће ли то бити и код куће? И како ће то изгледати ако буде?!

Напослетку виде и сами, да ово данашње стање остати не може. Свет је узрујан, огорчен, опозиција сложна, њихово царство не може дуго трајати. Иначе знају и то, да су данас већ потпуно исцеђени лимун. Све што се од њих тражило, учинили су. Па учинили и оно, што нису од њих тражили. Рекли су им, да накосе мало уставности, а они су чупали из корена. Ко их сад још треба? Да има с њима само кубуре. Мунгови су учинили своје, мунгови могу ићи. Зато и јесу невољни.

Јуче се догодио случај, који их је љуто растужио. Изгласали су „нешто мало“ нове порезе, тако око 30 милијона круна годишње. Решили су, да се изда суду Ковач, који је пуцао на Тису, а кад тамо, дознали су, да је министар Шерењи примио једну депутацију. Тој је депутацији обећао, да ће им испунити жељу — на јесен. Али је додао: — Ако т. ј. још и на јесен будем министар!

И иначе већ преплашени мунгови, када су чули о овоме, преплашили се још већма. На опако! Зар и они још да говоре о томе?! И уздахнуше: И тај Шерењи није имао друга посла! Што нам приказује ђавола, кад је ђаво и иначе тако близу...

* * *

Министар-председник изнео је завршни рачун за прва три месеца ове године. Државна благајна издала је за то време преко 5 милијона више, но што је било одређено, али је утекло 54 милијона више, но што је прорачуњено. Бадава! Иде порез као намазана. Преко $3^1/_2$ милијона ушло је за три месеца више но лане. Али то је само директна порез, она порез која се плаћа на књигу. Али де видите како се развија и напредује и расте она посредна, скривена порез! За прва три месеца ове године ушло је више но лане за исто време: од регала на точење пића преко 14 милијона круна. Ушло је више на штемпиле преко 1 милијон, ушло је више од дувана бливу 5 милијона круна, ушло је више од саме соли за три месеца 1 милијон и 300 хиљада круна, ушло је више од поште и телеграфа 3 милијона, од пристојба $2^1/_2$ милијона и т.д. и т.д.

Сва ова последња скривена порез, која се не плаћа по имању, него је плаћа сваки, па и најсиромашнији, бива све већа. Па ипак то неће да признају, него хоће да даду бирачко право само онима, који плаћају известан порез на књижицу. А види се, да не пуни та порез државну благајну, него она друга...

* * *

Познато је, да је у Црној Гори дошла нова влада. Но то је само иста песма на нов глас.

Врло је занимљиво, што каже полузванични „Цетињски Вјесник“ о тој влади. Он пише:

„Пошто је министарство г. дра Л. Томановића поднијело оставку, Његово Величанство Краљ повјерио је састав нове владе г. бригадиру Митру Мартиновићу...

Младе врсне снаге, из којијех је нова влада састављена, јемство су за њену неуморност. Нашој земљи потребно је много рада. Иницијатива се очекује са врха државне управе. Богато Владаочево искуство, његова широка концепција мисли и погледа корисних за народ, наћи ће брзу и цјелисходну примјену у влади, састављеној из чланова бујна полета, јаке воље и квалификоване способности“.

Дакле као што видите: И ако има владе, бајаги уставне владе, мисли се очекују — „са врха“. Главно је владаочево искуство, његова мудрост, његови погледи и т. д., а влада треба то само да примењује и остварује и то — „брзо“.

Овако се полузванично препоручује новој влади, да зна на чему је. Али зашто је краљ Никола уводио у Црној Гори устав, ако ће тако ићи? Када се нашла влада у Црној Гори, када је хтела савесно и уставно да врши своју дужност, а не само да тачно извршује оно, што владар мисли, онда је испало тако, да су тим људима раскопали куће, разјурали их из земље, па и затворили.

И дошле се год буде тако схваћала уставност, неће ни у Црној Гори бити мира и напретка.

Подрепашке клевете и неваљалства.

Виде подрепаши, да им се измиче асура у Бачкој. Не помаже им ни кортешовање солгабирова и натароша. Подрепашки вожд Свињарев, који се у подрепашком листу назива Цек (није трбосек — него частосек!), покушао је да подгреје старе и отрцане клевете против радикала, шат их то извуче из глиба. Али је народ добро већ упознао ове лажове и клеветнике, па им не верује, јер су у лажи кратке ноге, па се брзо ухвати. Ми смо пре неколико дана изнели ту ствар у правој боји и поново позвали самосталско-подрепашки саборски одбор, да тужи радикале суду на основу саборске одлуке. Што се оклева? Цек Свињарев на то узвраћа, да би тужба већ била поднесена, кад би у саборском одбору седели подрепаши. Али ми знамо, да су подрепаши добро заступљени у саборском одбору. Ту су њихове перјанице: Марко Богдан, Никола Петровић, Младен Пилић, Жарко Стакић. Ту је и Евген Думча, који је ствар изнео пред сабор. Али Цек Свињарев вели ово: Док се све те ствари за парницу среде, треба времена.

Дакле признају, да су у сабору напамет и без сређених списа доносили одлуке, којима су клеветали радикале, а сада тек хоће да среде те ствари и треба им времена. Од одгоде сабора прошло је већ година дана, па још нису средили ствари, које су у сабору износили као доказане.

Брука. Судили су, а сад тек траже доказе. То је најбољи доказ, да су лажови и клеветници. Али какви су ови чистунци и поштењаковићи, види се најбоље по томе, каквих има у њиховом часном друштву. Пре два дана изнели смо фотографију њиховог доскорашњег заштитника Лазе Милошева, који их је тако рећи организовао преко оног господина, што је сав висио у несрећном Трговачком Удружењу и много допринео паду тога удружења. С њиме су они стварали подрепашку странку. Он их је својски помагао у борби против радикала, с њима је радио и гласао за Геду Дунђерског и Словака, а знали су већ и онда како стоји Трговачко Удружење, које је Србима трговцима, Матици Српској и друштву „Слови“ упропастило преко 700 хиљада круна. Радили су заједно и са Лазом Манојловићем, бившим благајником Матице Српске, па да се већ онда сумњиво гледало у његово богатство, за које је из Матице Српске украо по милијона круна. Тек онда, кад је изашло дело на видело, почели су да их се одричу јавно, да опсене простоту. И сад им је сарадник и кортеш чувени поп Емил из Тителя. Има таких међу њима доста. Ено им надаљског поп Душана, коме се јавно добацује, да је фалсификирао изборне записнике. Али они су подрепаши, па их подрепашки лист хвали и брани.

Могли би тако још дуго ређати — да се види подрепашко поштење. Али шта се може очекивати од подрепаша, који су похвалили патријарха Бранковића и његов саборски одбор, мада су они испод руке продали беочинску кају за 200 хиљада круна, а она је вредила бар шест милијона круна. Доказ је богатство Оренштајново, који је покуповао скоро све фабрике каје у Угарској. Подрепаши хвале и бране калуђере, који су за 40 година закинули српску просвету бар са 12 милијона круна, и још поред тога манастире задужили и упропастили. Подрепашки чистунци гласају поверење мунговској странци, којој је посланик Деши јавно добацио, да је узела из државне касе четири и по милијона круна за изборне цели. Хвале и бране сва насиља мунговских солгабирова а натароша, а зато морају политичке општине са народне грбаче да се претплате на подрепашки лист. Боре се за уважање синодалног штатута, како би калуђери и опет могли да газдују слободно по манастирима и да годишње 300—400 хиљада круна закину од српске просвете. Спремају маказе и брашнаре за народне свештенике. Денунцирају радикале, да ће подићи буну због синодалног штатута. Тврде, да нису лојални они, који не помажу владу — као они. Гласају Тиси и Лукачу поверење онда, када су погазили устав и законе. Много би места требало, да изнесемо сва подрепашка неваљалства. За паметне људе доста је и ово.

О томе Цек Свињарев мудро ћути. Он је признати вештак у извртању. То је потврђено и једним предлогом дра Бранка Илића у саборском одбору. Ствар је у овоме: У Београду је умро један Србин, који је имање оставио народним фондовима у Карловцима. Његови рођаци нападну завештај и поднесу суду мишљење лечничко, да дотични није био при свести. То се лечничко мишљење оснивало на покојниковим песмама. Др. Бранко Илић изјавио је тада у саборском одбору, да ће др. М. Свињарев и још један лечник (Офнер?) на основу тих песама доказати, да је покојник био при читавој свести, ако добију награду од 200 круна. Саборски одбор није примио тај предлог, али и ово сведочи, шта је све у стању Цек Свињарев.

Коме је и све ово мало, томе не вреди говорити. Народ је пак осудио подрепашке измећаре и одбацио њихове клевете.

Избор изборника у Куману.

Пишу нам из Кумана: Наша је црквена скупштина изабрала једногласно саме радикале за изборнике. Од 46 присутних чланова скупштине ни један није гласао против радикала. Противници се нису ни појавили, а поп Стевица није тај дан био код куће, па су подрепаши остали без вождa. Без њега не смеју ни да уђу у скупштину. Он из чаше благослов даје, па затога је прота одликовао да прегледа парохије, јер му се ту даје прилика да „тера кера“. Подрепаши Жарко Барачков (иконоборац), Вита Ђурић најпромуђурнији подрепаш и Илија Станишић, одборници, који су сметали да се одбор састане и закаже скупштину, сада нису хтели доћи у нади, да неће бити на окупу довољан број одборника, па се неће ни скупштина да одржи, али није им упалило. Народна је свест сада будна, па не треба благослова од поп-Чаше и подрепаша. Живели дични Куманчани!

Водени пут од Црног до Источног Мора.

Из Петрограда јављају, да је 44 посланика поднело руској думи (сабору) предлог, да се ископа канал од Црног до Источног Мора. Руска влада ће ових дана узети тај предлог у претрес. Из владиних се кругова чује, да ће се ова давнашња жеља остварити. Копање ће отпочети 1914. а биће свршено 1919. године. Овај водени пут биће за Русију од великог значаја, јер ће много унапредити трговину и скратити пут за Индију. Поред тога ће и са војничког гледишта бити од великог значаја.

Црначка војска у Француској.

Француска влада решила је, да на француско-немачкој граници постави црначку војску из Африке. Ове године основаће пет нових црначких пукова. У току извесног времена имаће Француска 200 хиљада црначких војника, који ће у Француској служити и научити француски, а после ће добити у било којој колонији земљу уз обвезу, да учествују у сваком рату, који Француска поведе. За 30 година имаће Француска милијон црначких војника, који ће бити страшило Немцима на Рајни. Црнци су врло храбри војници. Француска је упућена, да ово учини, јер док број становника у Француској стоји на 38 милијона, дотле се становништво у Немачкој множи, па ће ускоро бити 70 милијона. Да би успоставила равнотежу, Француска ће узети у војску Црнце. У случају рата она ће морати у својим колонијама да остави француске чете, а у Европи да употреби црначке војнике. Немцима је то криво Један немачки лист написао је тим поводом ово: „Кад Французи против нас стварају црначку војску, ми ћемо довести кинеске гусаре, који су грознији и од Црнаца, па нека харају богате Французе“. И у Француској се многи буне због тога, што се доводе Црнци, јер се боје за своје женскиње, које радо гледа африканске синове. Боје се, да им се поквари крв, а спомињу изјаву енглеског лорда, да је довољна била једна кап црначке крви, да поквари племениту крв енглеске аристократије.

Ростонова изјава.

Капетан Ростон, заповедник брода „Карпатија“, који је спасао 711 путника са пропалог „Титаника“, изјавио је пред истражним поверенством ово: Било је по сата иза поноћи. Баш сам хтео да легнем, кад су ми јавили, да су са „Титаника“ стигли очајнички знаци. Издао сам заповест, да се наложе казани и да се са највећом брзином плови према „Титанику“. У јутру у 4 сата приближили смо му се. Са „Титаника“ су бацане беле ракетле, а то је био знак, да је већ скоро потонуо. Међу леденим бреговима тешко се кретала „Карпатија“, али ипак смо први стигли у помоћ и спасли 711 путника. Главни узрок, што су се толики удавили, била је оскудица у чамцима за спасавање. — Главни државни одветник рекао је Ростону: У име краља и британског народа захваљујем Вам на пожртвовању. Таки мужеви, као што сте Ви, заслужују сваком приликом усмену и писмену похвалу пред јавношћу.

Народу у горњем Банату и Бачкој.

Др Јован Данић, лечник из Београда, на позив наше Гуттемпларске ложе „Братство“ стићи ће у Јозепово 17. (30.) јунија, у идућу недељу, да по подне у три сата у великој дворници светосавског дома одржи предавање „Алкохол је највеће зло“, које ће сходним сликама учинити очигледнијим. На то предавање треба да дође и старо и младо, и мушко и женско — сви без разлике, — из целе околине у толико пре, што су предавања госп. Данића јединствена у тој врсти, и што је алкохолно питање, животно питање свих нас. До нас је за целу околину добра саобраћајна веза Браћо, учитељи и свештеници, покрените народ, те дођите сви скупа, што више вас, да саслушате то предавање; дођите на извор чисте науке, добре поуке, мудра савета!

Здраво, до виђења!

Јозепово, 1912. јуна 10. (23.)

АЛ. ДРНДАРОКИ,
заст. ложе „Братство“

Чудновати закони.

Разне државе у Сједињеним Државама Северне Америке често доносе врло чудне законе А Арканзису казни се глобом сваки, који игра футбала (лоптање). У држави Утих казни се сваки, који се не купа бар једанпут недељно. У Тексасу казни се затвором, који преко телефона проклиње и грди. Који стално пију, плаћају посебну порезу од 25 круна годишње. У Њујорку се спрема закон, по коме власници аутомобила и шофери морају осигурати живот на 50 хиљада круна а у корист оних, које буду можда прегазили. У Канзасу увећаће порезу на нежење, у Илиноису забраниће се женидба и удадба пијаницама, у Јови плаћа држава родитељима 50 круна за свако новорођенче, у Колораду је забрањено примати напојницу. У 29 држава донесен је закон против дугачких игала за женске шешире.

У пажњу грађанству.

Од 23—30. јунија о г. изложен је у варошком порезном звању у Н. Саду (варошка кућа, врата бр 14.) разрез кућарине и пристојбе за ослобођење војничке службе. Сваки, који плаћа ову врсту порезе, треба да се увери, је ли порез праведно извршен и да поднесе своје приговоре у року од 15 дана.

Кратке вести.

— У Шангају је међу кинеским званичницима велика узбуна, јер влада хоће да им смањи плату, пошто су државне касе скоро празне.

— Краљевска курија у Будимпешти одобрила је пресуду, којом је Јосиф Бенеш због убиства трафиканткиње у Пожуну осуђен на смрт.

— Из Марсеља јављају, да ће се прогласити општи штрајк, ако се не испуне жеље морнара.

— Немачки цар Виљем изјавио је, да је много научио од енглеских лађара, те према томе Енглезима припада заслуга, што су се Немци одомаћили на мору.

— Госпођа Панкаурет, која је са адвокатом Лоренсом и женом му због лупања прозора осуђена на 9 месеци затвора, пет дана је гладовала у затвору. Министар правде је тада наредио. да је пусте из затвора. Сад и осталих 50 осуђеника гладују, не би ли се избавили.

— Разбојници су похарали на железници Борниола, власника париског погребног предузећа и бацили га са воза.

— Сумња се, да је лађу „краљица Јелисавета“ на доњем Дунаву запалио један руски ђак, да би се у гунгули дочепао торбице бугарског генерала Сарафова. Веле да је ђак скочио у воду и пливањем се спасао.

— Рођаци једног убице у Лубнију (Русија) опили су поротнике, који су после тога решили да ослободе убицу. Поротници су једва стојали на ногама, кад се читала пресуда, али је та пресуда уништена и поротници су кажњени сваки глобом од 20 рубаља.

— У месту Црквице код Котора сваки дан пада киша и бесни бура

— У Палерму се приликом службе Божје отровао свештеник Картели. Испоставило се, да је у причешћу било отрова.

— У Бечу су извршили самоубијство сликар Понтини и жена му Узрок је био женина нервозност. Сликар је пре тога исекао слику своје жене, коју је спремао за изложбу.

Брзојави „Застави“.

Стигли 26. јуна.

Великашки дом.

Будимпешта. У 11¼ пре подне отворена седница великашког дома. Присутно око 30 чланова. Усвојена су 32 законска предлога. Војска и полиција није била данас пред сабором.

Бегство турских официра.

Битољ. Од побеглих турских официра вратили се 25, а очекује се и повратак остале 19-рице. Спор ће се мирним путем решати.

Сукоб у српској скупштини.

Београд. Либерал Агатоновић рекао, да војном министру Путнику не би дао ни пиле да чува, а не Србију. Путник одговорио, да са професора Агатоновића просвета није скинула свињске штроке. Агатоновић је на то узвратио: „То је могао рећи сипљив магарац!“ Министар-председник изјавио, да Путник не може повући своје речи, јер га је Агатоновић изазвао. Путник ће по свој прилици одступити.

Одговорни уредник
Мита Клицин.

Са житне пијаце у Б-Пешти.

У трговини са готовом робом била је понуда слаба а тражња јака. Цена пшеници скочила за 10 потура. Цене су биле ове: пшеница потиска К 24 85 до 25 40, бачка К 24 45 - 24·85, банатска К 24·45—24·80, старо бечејска (78·5 кила тежине К 24·80, нова пшеница из горње Угарске (тежина 78 кила — за август) К 23·80; раж К 22·10 – 22 40, јечам за пићу К 20 60 до 21·10, зоб К 21·40 до 22·60, кукуруз К 17·70 до 18·—. У трговини на рок прављени су оваки закључци: пшеница за октобар К 23·88, за април К 24·44, раж за октобар К 19·56, зоб за октобар К 19 20, кукуруз за јули К 17·94, за август К 18·06, за септембар К 18·12, за мај К 15·36. Довезено је у Будимпешту: 6769 центи пшенице, 406 ц. ражи, 1348 ц. јечма, 9862 ц. зоби, 45.511 ц кукуруза, а извезено је: 1263 ц. пшенице, 3903 ц. ражи, 1348 ц. јечма, 1233 ц. зоби, 15.453 ц. кукуруза, 8151 ц. брашна и 2259 ц. мекиња.

ДРАЖБА НА МАЊАК.

Ист. прав. срп. црквн. општина у Старчеву (Tárcsó, Tor. m.) на основу е. решења Сл. Е. А. Одбора вршачког од 10. (23.) апр. 1912. г. бр. 390 зап. II. 87. ex 1912. расписује овим дражбу на мањак ради зидања новог парох. дома и црквн. општин. зборнице.

Дражба ће се одржати на св. Илију 20. јула (2. августа) 1912. год. у 2 сахата по подне у школској дворани.

Ко жели посао примити, дужан је од прорачуњене своте уз понуду приложити 5% у готовом или у вредносним папирима, коју ће суму надопунити до 10% онај, коме се радња повери.

Прорачуњено је К 23.870·86.

План и прорачун се може сваки дан прегледати код потписаног перовође.

Црквена општина, (одбор) задржава себи право, да изда посао коме хоће, без обзира на исход дражбе.

Из редовне седнице ист. прав. срп. црквн. одбора, држане у *Старчеву*, 10. (23.) јуна 1912.

Лазар Борјановић,
председник.

Миливој Ђуришић,
перовођа. 983 1—1

Фрања Херцог
цивилног и свештеничког одела кројач у Н. САДУ, лебарска ул. бр. 15.
потребује **два радника**
и то једног за велики ЦИВИЛАН посао и једног за РЕВЕРЕНДЕ.
990 1—2

За своју ћурчијску радњу
потребујем способног
КРОЈАЧКОГ РАДЕНИКА
за плишане јакне односно (палетос). **Мита Грујић**, Нови Сад Ћурчијска улица бр. 25. 973 2-3

КУПУЈЕМ МЕДА!
Ко има на продају чиста меда, нека пошаље мустре и цене.
Б. А. Димитријевић
трговина шпецераја и делика-
964 3 8 тесa у Панчеву.

У ПАЛАНЦИ (Бачка), на главном месту на пијаци, издаје се од 20. јула по н. кал.
КУЋА ПОД КИРИЈУ,
у којој постоји од више година добро радећа мануфактурна трговина Обавештаје дај власник: 965 2-3
ЛАЗА ЈУЛИНАЦ, ПАЛАНКА.

Електрична штампарија браће Св. Милетића у Новом Саду.